

moedig sub-

nagelaten te
iteles, dat te
t is gebroken,
r de schoone
t de ziel nog
g stroomt, ze
het kunstwerk
t vleesch aan
in de keurige
ouden meester,
enkele krassen
ds, toch is het
zooewel in het
afdwingt, zin-
als het is der
eest.

dat de schrifte-
wankel te zijn,
recht heeft op
estemmen, dat
ogische kritiek;
erst geheel aan
ze haar te ver-
ringen, dat het
eugel te vieren;

a eenige plaatsen,
bben willen herstel-
wat naief, ofschoon
n is zelfs die schijn
reemd, dat op deze
, Reuss, Hilgenfeld,
ven niet afgevraagd
eene fictie is, of er
dan ze aan de con-

Franz 1886.

aan zijne vindingrijkheid en vernuft vrij spel te laten, maar dat hij alleen op zeer vaste, ja onwrikbare gronden van haar mag afwijken. Daar de overlevering zich niet in alle deelen geheel gelijkvormig vertoont, noch ook vrij is van gebreken, is scheiding, oordeel, herstel, zoo mogelijk, onvermijdelijk en gewenscht. De noodzakelijkheid der philologische kritiek kan dan ook door niemand worden betwijfeld; waar er ten opzichte van haar verschil bestaat, raakt het hare grondslagen, haren omvang, hare toepassing. Het is hier niet de vraag van te zijn of niet te zijn, maar zooals zoo dikwijls in de wetenschap en in de kunst, want de kritiek behoort tot beide, de vraag naar de juiste verhoudingen, naar de natuurlijke grenzen.

Treedt, zooals tegenwoordig geschiedt, ofschoon, gelukkig, na den vloed de eb zich reeds doet merken, het subject tegenover het object te veel op den voorgrond, dan breidt de werkzaamheid der kritiek tegenover de hermeneutiek zich onevenredig uit, dan draagt ze een bijna uitsluitend negatief karakter en ontbindt door hare analyse elk organisch verband, waarna ze door allerlei hypothesen de opgeloste deelen naar eigen inzichten weer tot een nieuw geheel zoekt te reconstrueeren. Tegelijk echter met deze hypertrophie der kritiek en als gevolg daarvan treedt eene zekere zwakheid, een gebrek aan vasten gang, aan methode voor den dag. De conjecturaal-kritiek vooral zwaait dan den scepter, en het gebrek aan vasten gang toont zich in het volgen eener mode, even wisselziek als ieder andere.

Nu eens zijn het slechts de enkele woorden, waarin de fouten en hare verbetering gezocht worden, in eene volgende periode zijn het de interpolaties en lacunes, die het eerst als middel worden aangegrepen, om een vermoed of werkelijk gebrek in de overlevering te verklaren, vervolgens zijn het de verplaatsingen van woorden, regels, zinnen of geheele perioden, die als panacee dienst moeten doen, dan komen de verschillende redactoren aan de beurt: moeilijkheden van allerlei aard tracht men te verklaren uit de agglutinatie van brokstukken uit verschillende tijden en van verschillende schrijvers; totdat men eindelijk uitgeput en afgemat tot de bescheidener diplomatische en woordkritiek terugkeert. Ik wil natuurlijk niet beweren, dat niet al deze middelen ieder voor zich, het eene hier het andere daar, toegepast kunnen en moeten worden, maar op het feit alleen wil ik wijzen, dat het gebruik dier middelen dikwijls meer afhangt van eene